

ESTEVE BOSCH CAPDEVILA, *EL PRINCIPIO NEMO PRO PARTE TESTATUS ET PRO PARTE INTESTATUS DECEDERE POTEST: EVOLUCIÓN Y SIGNIFICADO*, MADRID, DYKINSON, 2006, 154 P.

Cal agrair a Esteve Bosch, professor titular de dret civil de la Universitat Rovira i Virgili, l'aparició d'una nova monografia sobre dret català de successions, dedicada a un principi successori tan tradicional al Principat —i a les illes Balears— com el principi *nemo pro parte testatus et pro parte intestatus decedere potest*. Amb la seva meticulositat habitual, demostrada a bastament en les seves altres aportacions a la ciència jurídica catalana, entre les quals cal destacar les monografies *La administración de los bienes de los hijos en el Código de familia*, *L'acreixement en el dret successori català* i *Opción, tanteo y retracto: Los de-*

rechos voluntarios de adquisición en el derecho civil de Cataluña, el professor Bosch ens endinsa en el passat, el present i també el futur, si més no en forma de proposta, d'un dels pilars del dret de successions vigent.

El llibre comença amb l'estudi del principi que van fer els autors del dret comú (capítol 1), amb una atenció especial a la doctrina catalana de l'edat moderna (capítol 2), que és en definitiva quan es van forjar les seves bases, en comparació amb la tradició castellana (capítol 3), que no ha romàs fidel al dret romà en aquest aspecte. En el capítol 4 s'analitza l'evolució legislativa i prelegislativa fins a la promulgació del Codi de successions, al qual es dedica el cinquè i darrer capítol.

És especialment interessant la detallada anàlisi que el professor Bosch fa dels treballs prelegislatius i de les discussions parlamentàries tant de la Llei de successió intestada aprovada durant l'època de la Generalitat republicana com del Codi de successions vigent. La Llei de successió intestada de 1936 va abolir el principi *nemo pro parte*, i aquesta mateixa idea va estar present en l'Avantprojecte de llei de successió testada de 1989. No deixa de ser fins a un cert punt curiós que, des del punt de vista de la política legislativa, la continuïtat o la supressió del principi sigui encara objecte de discussió, com ho és també que un govern que ha tingut com un dels seus eixos la reivindicació de la memòria de l'època republicana hagi optat per mantenir el principi en el Projecte de llei de llibre cinquè del Codi civil de Catalunya (article 411-3, que coincideix amb el vigent article 3 CS), la qual cosa, d'altra banda, palesa que l'opció a favor o en contra del principi *nemo pro parte* no és una qüestió ideològica. I això sorprèn perquè en la pràctica judicial no sembla que el principi hagi generat gaire conflictivitat. Malgrat tot, s'ha insistit que la supressió del principi significaria un major respecte per la voluntat del causant, que, si ha decidit instituir algú hereu o hereva en una part dels seus béns, no desitja que sigui hereu o hereva de la totalitat. I, tanmateix, aquest argument no és tampoc absolutament convincent, perquè la decisió legal que s'hagi d'obrir parcialment la successió intestada en aquest cas no garanteix un major respecte per la veritable voluntat del causant, que potser simplement va oblidar-se de la resta de béns o no tenia cap interès a afavorir els seus hereus abintestat.

Per això, la reflexió que ofereix el professor Bosch, defugir solucions dogmàtiques rígides a favor de la cerca de la voluntat real del testador, mereix una consideració molt seriosa. En un ordenament jurídic que parteix d'una interpretació clarament subjectiva, tal com explicita l'article 110 CS, i amb una jurisprudència que accepta amb generositat prudent la prova extrínseca, la millor manera de respectar la voluntat del causant, que és la llei de la successió (article 101 CS), és investigar amb tots els mitjans hermenèutics que es tinguin a l'abast

RECENSIONS

quina és aquella voluntat i permetre, donat el cas, tant l'expansió del títol d'hereu als béns no destinats mitjançant l'expedient de l'increment forçós (article 41 CS), com l'obertura parcial de la successió intestada. El sistema, que atorga un paper tan preponderant a la llibertat civil (article 111-6 CCCat), ben segur que guanyaria en coherència interna.

Antoni Vaquer Aloy
Catedràtic de Dret Civil
Universitat de Lleida